

5. **Istota człowieka.** Postawione przez Heideggera we *Wprowadzeniu do metafizyki* pytanie o istotę człowieka sięgać ma bezpośrednio i źródłowo greckich początków zachodnioeuropejskiego *Dasein*. Określenie istoty bycia człowiekiem (*Menschsein*), które rozwinęli presokratycy – Parmenides, Heraklit, Protagoras – nie dokonało się na drodze uchwycenia jakichś właściwości istoty żywej „człowiek” w odróżnieniu od innych istot żywych. Formuła mówiąca, iż „człowiek jest istotą rozumną” – *animal rationale* – stanowi, wedle Heideggera, jawne odejście od początkowego wypowiedzenia istoty bycia człowiekiem i jego głęboką deformację, służąc za podstawę całej późniejszej tradycji egologicznej, w której człowiek jako podmiot przeciwstawiony został światu przedmiotowemu. W greckiej wykładni człowiek nigdy nie mógł być ujęty jako *subiectum*, ponieważ określenie jego istoty wychodzi tam zawsze od strony samego bycia. Próba rekonstrukcji greckiej wykładni istoty człowieka (*Menschenwesen*) wymaga, podkreśla Heidegger, zastosowania greckiego sposobu zapytywania, który sprowadza się do trzech zasadniczych ustaleń. Określenie istoty człowieka nigdy nie ma, zgodnie z tym sposobem, charakteru autorytatywnej i ostatecznej odpowiedzi, lecz jest zawsze pytaniem, poszukującym i docieklwym dopytywaniem się. Pytanie to musi być ponadto stawiane z perspektywy samego odsłaniającego się bycia, które określa istotę człowieka, a nie na odwrót, jak w późniejszej tradycji metafizycznej. To bycie jest wydarzeniem, które posiada człowieka i obdarza go jego istotą; istota człowieka jest więc zawsze źródłowo odniesiona do bycia; jawi się jako relacja do bycia, którą ustanawia, bo otwiera samo bycie. Wreszcie jako takie pytanie o istotę człowieka ma charakter dziejowy, niesprowadzalny do określeń antropologicznych, psychologicznych czy historycznych. Dziejowy – albowiem zapytując o relację między istotą człowieka a istotą bycia, dociera do źródeł ludzkiej dziejowości i dziejowości w ogóle. Bycie jest u Greków wydarzeniem (*Geschehen*), w którym uczestniczący człowiek jako byt wkracza w dzieje, pojawia się na sposób dziejowy (*geschehend*) (zob. XL, 106–110, 130). Te trzy warunki muszą być adekwatnie odwzorowane – powtórzone – w rekonstrukcji greckiej wykładni istoty człowieka. Heidegger zaznacza również, że podjęta przez niego repetycja greckiego zapytywania o istotę bycia człowiekiem